

КАКВО ДОПРИНАСЯ ШОТЛАНДСКИЯТ РИТУАЛ ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА ЦЕННОСТИ КЪМ ОБЩЕСТВОТО НА ХХІ ВЕК ?

от Луис Моя, 24°

Преди да изложим вечно интересната за нас тема "какво може и трябва да допринесе Франкмасонството на Шотландския Ритуал", в случай че ние наистина можем да допринесем с нещо, въз основа на презумпцията, че Франкмасонството насърчава единичния конструктивизъм (помага за изграждането на нашия индивидуален храм), нравствения конструктивизъм и социалния конструктивизъм (полирането на всеки един от отделните камъни е сходно с предприемането на първата крачка към извършването на социалното възвисяване), е необходимо да се извърши анализ както на сегашното състояние на обществото, така и на състоянието и валидността на ценностите на шотландската философия.

Преди да продължим, ние трябва да декларираме, че в качеството си на Масони от Шотландския Ритуал, ние не възнамеряваме да извършваме каквато и да е социална или политическа революция, а да шлифоване всяка една от нашите личности и след това да ги проектираме върху останалите, като единствения начин да подобрим след това социалния градеж.

Както гласи едно от приложенията от нашите ритуали: *"Ние не сме на позициите на утопичните философи: тук ние искаме да разгледаме света от философска гледна точка, за да го преобразим. Тези, които са членове на Франкмасонството на Шотландския Ритуал трябва да се стремят към един по-справедлив и свободен свят, да отстояват ценностите равенство и свобода над всичко останало. Процесът на посвещаването трябва да кара последователите да бъдат ангажирани да се борят за тези ценности, вдъхновени от поведение, висока нравственост и почтеност ... "*

Несъмнено ние трябва да следим заобикалящата ни социална действителност, така че нашата индивидуална роля и масонска подготовка да може да ѝ влияе. За мен е ясно, че СПШР, за разлика от други ритуали, винаги е препоръчвал усъвършенстване или обучение на индивида, но във връзка *"с другите"*. Ние не можем да живеем извън света, защитени в ложата, без да ни влияе онова, което се случва около нас. Ние трябва да си взаимодействаме. Масонската парадигма варира от индивидуалното до колективното.

Винаги помнете, че Масонството, съгласно своето най-просто определение е *"една своеобразна нравствена система ..."*, която води посветения към формирането на едно свободно индивидуално, критично, независимо и братско желание да живее в едно общество (и тук се явява Шотландския Ритуал, с неговите идеи за суверенитет, представителство, контрол върху властта и т.н.), който мечтае за едно свободно, равноправно, братско и в крайна сметка дълбоко човешко съществуване. Не е изненада, че шотландското Франкмасонство е хуманистично и социално и от своето зараждане насам е имало социална и всеобхватна сфера на действие.

Не трябва да забравяме, че Франкмасонството се занимава с човека в неговата цялост, понеже докато Символичните Лози се заемат с неговата индивидуалност, Висшите Степени се занимават с неговия социален обсег на действие, като отбелязват, че това би следвало да служи за по-нататъшно развитие възможностите на индивида: проблемът на другите хора е и мой проблем.

Франкмасонството предлага изкуството на изграждането на съвършения храм, както винаги без видим край, и е задължение на всички Франкмасони на Шотландския Ритуал да предоставят един добре шлифован камък за социалната конструкция на храма. Но как трябва този камък да бъде шлифован сега и в обществото, в което ние живеем?

А и в какво общество живеем? Е, аз мисля, че това е общество в края на една ера, в края на един цикъл, в една епоха на преход, на погребение на велики истории, без глобални ценности, прекомерно утилитарно чувство, жажда за власт, където алчността, печалбата и мигновеното и лесно удовлетворение става единствената ценност и гражданинът става само един консуматор, а хората - търговска марка.

Ние сме в едно дезориентирано общество, което се лута залитайки насам-натам и чийто единствен Бог изглежда е стопанската изгода. Едно общество, в което липсват вълнуващи проекти, където ценностите на Просвещението, представени в нашите Конституции стават просто формални, където големите думи са изпразнени от съдържание.

В края на миналия век всички наши убеждения относно обществото, историята и човечеството бяха разбити. Не само биват преразглеждани великите религиозни истини (което парадоксално води до още по-силни фундаменталистки бастиони), но също така и светските ценности на Просвещението, които уреждат съвременното общество, както и ценностите, които са препоръчани от Масоните (не забравяйте, че началото на умозрителното Масонство предшества и е съвременник на Просвещението, и че повечето от енциклопедистите и другите философи от онова време (Лок, Дидро, д'Аламбер, Хелвеций, Волтер, Кант, Хегел и др.) са Масони. Ние живеем в апогея на ефимерното, на моменталното, всичко става стока (здраве, образование и т.н.) и е предмет на пазарна стойност.

От падането на Берлинската стена и края на стабилността на атомната епоха, идеята на постмодернизма е укрепнала и настъпиха някои радикални промени довели до:

- Цялостно пазарно дерегулиране.
- Деиндустриализация.
- Преход от продуктивния капитализъм (който цени креативността и предприемаческите усилия) към един финансов капитализъм, понякога с отенъци на едно глобално казино.
- Социализация на пола и нови форми на семейство (самотен родител, гей, полиморфно).
- Мултикултурализъм.
- Парадоксална употреба на науката, технологиите и културата като инструменти по-скоро за господство, отколкото за еманципация.
- Религиозен фундаментализъм.
- Дисхармония между глобализация и локализация.
- Раждане на екологичната парадигма.
- Електронна супер култура - Живот в интернет.

Общество на удовлетвореността, което се нуждае от (Сория Руиз dixit) един антропологически тип индивид, съсредоточен върху незабавното потребление и отсрочването на разходите, както и доходоносност на неговите действия (Голбрайт) за да оцелее.

При това, ние, както се твърди, сме изправени пред огромни предизвикателства във връзка с екологичната разруха, обезлесяването, повишаването на температурата и т.н., неконтролирания прираст на населението, който повишава, ако е възможно, хаоса и дезориентацията на човечеството.

Всичко това парадоксално е довело до факта, че колкото повече информация е налична, толкова повече невежество съществува, колкото повече официално образование, толкова по-голяма липса на култура, колкото повече официална свобода, толкова по-голяма зависимост и липса на право на самостоятелна преценка и автономия и всичко това е довело до огромната нетърпимост, липса на сплотеност, егоизъм, алчност и корупция, които характеризират съвременните общества. Пълна липса на критична осъзнатост (има много какво да се каже за това) и един очевиден спад в гражданското съзнание. Ние живеем в царството на утвърдената лъжа (Парис).

Техническият разум е заменил нравствения разум (крайъгълен камък на истината) и съвременният човек, по думите на Салвадор Гинер, "е изгубил своите нравствени приоритети". Човекът на ранния двадесет и първи век е в основата си индивидуалист и хедонист, загрижен единствено за своята лична и пряка сфера, несведущ относно колективното и относно бъдещето на човешкия род (напълно употребява и изчерпва настоящите ресурси, без да се интересува от бъдещето) и се приобщава бързо към каквато и да е интелектуална, рекламна, социална и т.н. тенденция, само за да я захвърли на следващия ден. Ние сме пасивни или безсилни свидетели на една истинска криза на ценностите.

В един свят, който се е насочил към безмилостна глобализация, където мултикултурализма преобразява нашето ежедневие, а пост-модерния човек никъде не намира отговори, ето там посредническата способност, предоставена от Масонския метод е особено ефективна, тъй като Франкмасонството на Шотландския Ритуал цели да поддържа своето световно призвание и е ясно, че ние трябва да работим, за да подкрепяме трансценденталните ценности. Когато нашето общество стане свидетел на тази бъркотия, когато болката на човека расте без да бъде облекчена,

Франкмасонството трябва да бъде надежда, място за размисъл, пример, пътеводител към духовна свобода и справедливост.

Методът на масонския Шотландски Ритуал ни предоставя *"един нов илюстриран поглед към действителността"* по думите на Юрген Хабермас.

Както мислителят Зигмарт Бауман отбелязва, ние сме изправени пред една *"изменчива съвременност"*, в която нашите стари идоли, ценности и механизми на социален контрол са изчезнали без да бъдат заменени от нови такива, което причинява естествена несигурност. Човекът днес е повече от всякога изолиран в едно атомизирано общество и това го кара да олекне, така че той изгражда една стена от фундаментализъм около себе си.

Мартин Лутър Кинг с право посочва, че: *"средствата, чрез които живеем са изпреварили целите, за които живеем. Нашата научна мощ е надминала нашата духовна мощ. Ние имаме ракети направлявани добре и хора, направлявани зле."*

Както казва философът Едгар Морин: *ние сме в един космос движен само от четири двигателя:*

1. Наука.
2. Техника.
3. Икономика.
4. Мотивът печалба.

Ако се вгледаме внимателно в историята на човечеството, ние забелязваме, че сме се придвижили безмерно в науката, технологиите, здравеопазването и т.н., но що се отнася до фундаменталните въпроси за човека и обществото ние все още сме, в много случаи, в зората на нашата цивилизация ... Ние продължаваме да задаваме едни и същи въпроси и се озоваваме пред същите отговори като онези, които сме получили от досократовите философи и други философи от древността ... физическите науки са напреднали много повече от хуманитарните науки. Ние трябва да подчертаем огромната сложност на нашата система от социални взаимодействия, в сравнение с лесната връзка с нашата среда. Онова, което е наистина сложно е да се справяме едни с други.

Тъй като знаем, че историята е циклична, ние сме наясно, че ще дойде друг цикъл и следователно трябва да се опитаме да го направим значително по-добър.

Както философът Чарлз Парис твърди в своето произведение **"Радикална етика: дълбините на сегашната цивилизация"**: *"Ние отдавна живеем под управлението на една икономика, в която наркотиците, оръжията и проституцията са най-важния източник на бизнес ... Реалността, пред която трябва да се изправим е нравствената извратеност, която пропива същността на нашата обществена, икономическа и политическа организация ... Свят, където един милиард души биват тормозени от бедствието на глада, докато военните разходи според SIPRI (Стокхолмски международен институт за изследване на мира - бел. прев.), възлизат на 1464 трилиона долара - над 190 пъти сумата изхарчена за борба с глада, и в който съзнанието на гражданите - съзнание далеч не свободно - бива моделирано от властта на средствата за масова информация и развлекателната индустрия, които, обслужвайки интересите на определени малцинства, представят този свят като най-добрия възможен, опитвайки се да задушат всякакви опити за преобразяването му. През цялото време унищожаването на биосферата от една индустрия и един начин на живот, който е сляп за настоящето и дори още повече за бъдещето, продължава да настъпва. Ницше писа някога: "пустинята расте". Днес това твърдение е много по-сигурно. Това е една растяща пустиня не само на човешките постижения, но и в буквалния физически смисъл, обграждайки сферата на живота. Едно дълбоко обновяване на нашата етика е необходимо. Едно преосмисляне, което може да ни позволи не само да осъдим господстващата безнравственост, но решително да разберем нейните корени и да се отървем от нея ... Корупцията в днешния свят призовава към етичен дискурс ... "*

И именно тук, следвайки размишленията на Професор Парис, е мястото, където ние трябва да добавим стойност - ценностите на Франкмасонството на Шотландския Ритуал, които са не някои други, а тези на Просвещението. Аз разбирам, в качеството си на шотландски масон, че едно новопросвещение на нашето общество посредством нашето присъствие и пример е спешно и належащо, търсейки наред с останалото един баланс, една хармония между индивида и колектива,

основи на обществено благосъстояние и прогрес. Масонството е по-необходимо от всякога, тъй като предизвикателствата, пред които е изправено човечеството днес са изключително сериозни и следователно трябва да бъде проведен един етичен дебат от гледна точка на всеобхватността.

Аз се присъединявам към размишленията на Вирхинио Салинас: *"В началото на двадесет и първи век, когато плановете за преразпределение изглеждат да са се стопили, независимо дали са били революционни проекти за еманципация или заявки за философско, духовно, идеологическо или политическо преустройство, до такава степен, че ние говорим за едно пост-хуманистично движение; също както трагичните събития унищожават ландмарки и дискредитират хипотезата за "края на историята" когато обществата се отправят в търсене на нова етика, нашият Масонски орден не може да си спести едно перспективно и философско разсъждение, което се стреми да намери отговор на въпроса: къде отиват ценностите? И все пак за Волтер, във века на Просвещението, няма място за съмнение: "съществува само един морал, също както има само една геометрия."*

И както Макс Вебер казва: *"една концепция за вселената не може да изключи ценностите. Именно те придават смисъл на човешкия живот, защото в сюжета, в който концепцията за вселената влиа своето обяснение, те поставят целите, които правят възможен възходящия марш на човека в неговото вечно търсене на идеята"* и това е от основно значение в едно време *"на фрагментация на всичко, отмяна на всички канони, осмиване на велики убеждения, перманентна криза на идентичността, денонсиране на всякаква дълбочина, денонсиране като метафизика и есенциалистично, унищожаване на причините за каквато и да е фундаментална ангажираност ... Ако постмодерното общество е структурирано около традицията на солидарност и стремежа към още по-приобщаващи форми на социална справедливост и преки форми на комуникация, които са политически реализирани в партиципативната социалдемократия, от долу нагоре, отворена за различия и комуникация на пристрастия, които ще изградят истинските сили на един нов обществен ред и един нов социален смисъл ..."* по думите на професор Маркес Фернандес в неговото произведение: **"Съвременност и Постмодернизъм. Между историческия хуманизъм и скептичния рационализъм"**.

На този фон, какво допринася СПШР към ценностите на XXI век?

Аз мисля, че няма по-належаща задача пред Шотландското Масонство от това да приложи през този век на практика истинските и дълбоки ценности на Просвещението - сега напълно принизени.

Преди всичко нека не забравяме, че Шотландското Масонство се явява, до голяма степен заради неговия социално-политически статут, довереник на ценностите на неговите предшественици (тези на Просвещението) и има задължението да наложи тези принципи. Макар че по име, както беше посочено по-горе, те се съдържат в редица от нашите Конституции, те нито управляват, нито проповядват реалността на нашия живот. Поради тази причина е наш дълг да превърнем онова, което е на книга и е формално в реалност, тоест да пуснем в движение онова, което е формално.

Както масонския философ Краузе казва: *"задачата на Ордена е да се грижи за онова, което е общо за всички хора като пълноценни хора."*

Ние трябва да превърнем субекта потребител в гражданин, който осъзнава своите права. Ние трябва да направим така, че човекът да е главно действащо лице в своята история и да не позволяваме на пазарите или на други кумири да поемат тази роля, но ние не трябва да забравяме, че Франкмасонството не е пряк социален метод, а метод на образователна подготовка, който, приложен в група, се възприема от индивида и поражда едно ново разбиране за собственото аз и останалите и му дава възможност да възприеме действителността в нейния пълен диапазон и ето защо намира една нова предпоставка за взаимодействие в обществото от позицията на едно пречистено аз. Характеристиките, които определят един Франкмасон като *"субект"* на Просвещението и които трябва да служат за пример на останалите са тези на един добър гражданин, загрижен за мира, сигурността, разума, свободата, справедливостта, толерантността, равенството, братството и солидарността между всички хора.

Това е превръщане на субекта в критичен човек, който може да решава своята индивидуална и обществена съдба от позицията на своята автономия и свобода. Накратко казано, да направим гражданите на едно общество уважавани, почтени, независими и критични хора.

Нека никога да не забравяме (, че) естеството на нашия Масонски ангажимент - така, както е дефиниран в нашата церемония по посвещението с красиви думи от осемнадесети век: *"Могат ли слабите и потисканите да открият закрилник във ваше лице. Може ли страната да бъде спасена от тиранията от вас, може ли вашия интелект да проникне в законите на света, може ли справедливостта да възвиси вашата душа ..."* Ние трябва да преподаваме как да се покори "изкуството да се живее".

Ние трябва да осигурим, както Едгар Морин с право изтъква:

- Индивидуална етика.
- Гражданска етика.
- Космическа етика.

Вярно е, че нямаме утопии, нито би трябвало да очакваме такива, но наистина имаме път към един по-добър свят, винаги утвърждавайки с нашия пример, че уважението към другите, справедливостта и честността са от фундаментално значение за живота и обществото. Конституциите на Андерсън се стремят да ангажират Масоните в построяването на един храм на любовта и всемирното братство, основано на мъдростта, силата и красотата.

Нека не забравяме, че Шотландският Ритуал подготвя Масоните да живеят в условията на демокрация, под върховенството на закона, в следствие от популярния израз.

Шотландското Франкмасонство е дъщеря на Просвещението и е оформено като една традиция във вечно предефиниране на самата себе си, и в наши дни е вложена в едно общество на ярки стоки, враждебно настроено към мисълта на Масони като Нютън, Монтескьо и Русо.

Не е нужно да сте чели Ситуационистите за да видите огромната пропаст между визията на Шотландското Масонство и така наречената слаба мисъл, преобладаваща през последните тридесет години, произтичаща от устройството на сегашното общество, а именно:

- Орденът отстоява същността, днешното общество - външността.
- Изправяйки се пред интроспекцията, която ние защитаваме, обществото възхвалява външността.
- Против диалога, пасивност.
- Против дебата, край на близостта.

Шотландският Ритуал ни учи, че Франкмасонството е не само философия и метод, но и един ангажимент, който е съсредоточен върху:

- Образователна цел.
- Нравствена цел.
- Съзидателна цел.

"Франкмасонството трябва да бъде семето на доброто за една покварена епоха" по думите на Масона философ Фихте.

Масоните на Шотландския Ритуал трябва да разширят Масонските приоритети в посока обществено изграждане и да насърчават в нашите ложи и събрания онези добродетели и човешки наклонности, които в крайна сметка ще доведат до съществуването на отговорни граждани, осъзнаващи своите собствени жизнени проекти и своето участие в обществото.

Както Юрген Хабермас справедливо казва *"вместо да налагам на другите една максима, която искам да бъде всеобщ закон, аз трябва да предоставя своята максима на останалите, за да разгледат, чрез дебати, нейната претенция за всеобхватност."*

Аз искрено вярвам, с интелектуално смирение, че в качеството си на Масони от Шотландския Ритуал ние трябва да разпространяваме получената Светлина, с Разума като наш основен инструмент и Съмнението като наш интелектуален метод, съдействайки за едно ново Просвещение, което, както казах по-горе, да е не повече от една актуализация и задълбочаване на вечните ценности, които първото Просвещение дава на цивилизацията, като например:

- **Толерантност**, разбирана в най-широкия волтерски смисъл на думата. Това е нашата най-емблематична ценност. Както нашият брат Демофило де Буен казва през 1931 г., никое условие не е по-задължително за Масоните от добродетелта толерантност. Ние трябва да проповядваме

търпимост в нашето общество като търсене на мултиплицирането на вижданията, за да се достигне до истината в смисъла, който Мачадо влага в думата. Толерантността като социален плурализъм под формата на размисъл и практика на всякакъв вид идеи. Още през 1737 и 1741 г. Рицарят Рамзи, в качеството си на говорител, лансира идеята за една всеобща демократична република, която следва да бъде основана на абсолютна толерантност.

Равенство, в смисъл на елиминиране на всички дискриминационни елементи във всички ордени, с други думи равенство в чувството за лично достойнство. Равенството е една от предпоставките на братството. Масонството не отнема заслугите и личните способности (и това намира отражение дори в степените на Шотландския Ритуал), а е неразривно свързано с исконното равенство между хората. Както Шотландските Масони от Филипините посочиха на XVII-та Световна Конференция на Върховните съвети "Човешкият напредък е нашата кауза, свободата на съвестта - нашата мисия, а гаранцията, че всички хора по света имат равни права е нашата главна цел."

Шотландските Масони считат, че всички хора са по същество братя един за друг, с осъзнаване на приликата като диалектически синтез.

Свобода, като самоовластяване, непредубедена, напълно неотчуждена, в едно общество на свободни, просветени и нравствени хора, и като укрепване на демокрацията във всички ордени и действия. Посредством действителната свобода ние трябва да съдействаме за това, хората да открият своята изгубена идентичност. Ние трябва да се стремим, на базата на действителната свобода, към постигането на истинска автономия и по думите на философа Адела Кортина, *"да направим така, че човек да може да общува, да е способен на състрадание."*

Абсолютна свобода на съвестта, свобода да се съмняваш. Една свобода, която *"причинява, а не налага, внушава без да декларира и по-скоро пита, отколкото отговаря"* както Жак Ширак казва в своята реч към Масоните на Франция.

Декларацията от Лозана от 1995 г. посочва, че мисията на Ордена е разпространението и защитата на свободата на духа в границите на нравствения закон за всички хора.

Свободата също така като основа на Правото, както и на обществения и политически живот и неговото оформяне. Или както казва Стюарт Мил: "Единствената свобода, която заслужава това име, е това да се стремим към своето собствено добро по своя собствен начин, стига да не лишаваме останалите от тяхната свобода или да пречим на техните усилия да я постигнат. Всеки един човек е естествения пазител на своето собствено здраве, било то физическо, умствено или духовно."

Братство, разбирано в смисъла посочен от Великия Испански Ориент в неговото циркулярно писмо от 16 февруари, 1873г.: "Братството практикувано в храма от хора, принадлежащи към различни политически школи, прави по-умерена нашата импулсивност, смекчава нашите характери и отразява към външния свят лъча неугасима светлина, която грее върху нас. При сегашните обстоятелства само това не е достатъчно. Ние се нуждаем от повече, много повече. Братският дух на храма трябва да бъде атмосферата, която е нужно да обгърне Масоните, които вземат дейно участие в обществения живот, този дух трябва да ни окуражава на улицата, в клуба, в Парламента и т.н."

Глобализация на критичния разум, с други думи да се мисли с истинска свобода, което води до една културна революция, преобразуваща духа на отчуждение и пасивност, характерен за технологичното общество, целта на която е създаването на един нов човек, чиято цел в живота е да бъде, а не да притежава и да използва (Фром). Масонството е по дефиниция и по призвание една от най-способните човешки институции в това да съдейства на човека да намери себе си, използвайки своя разум и критични възможности.

Ефективен контрол върху властта, чрез една наистина представителна и съвестателна демокрация, демокрация на участието, която гарантира свободното и равноправно участие в процеса на обсъждане и вземане на решения, ориентирането към комуникация в смисъл на обосновка, отсъствието на блокирани и изолирани малцинства и съществуването на една адекватна емоционална рамка за аргументация (Карлос С. Нино). Насърчаване на прехода от формална демокрация към реална демокрация.

Универсализъм, в смисъла изразен от нашия брат Гьоте "като човек, като гражданин, поетът ще обича своята страна, тоест страната на неговата сила и неговата поетична дейност,

което представлява добрина, благородство, красота, несвързани с някоя конкретна област, с някоя конкретна страна, а с онази, която той възприема и формира, където и да се намира ... "

Хуманизъм: необходимо е да се възстанови един хуманизъм на уважение, на автентичност, на поделена отговорност, усилие, творчество, любов към работата, социална отговорност на корпорациите.

Поставяне ударение на процеса на юридикация на основните права така че те да станат ефективни инструменти, които ограничават задействането на властта.

- Ефективна реализация на **Човешките права**, както са залегнали в последователните и добре известни декларации, тъй като (в) тяхното приложение, дори и днес, има голяма доза удобство, повече от дълбоко убеждение, и те се прилагат системно по един пристрастен и манипулиран начин от властта.

Ограничението на настоящия доклад не ни позволява допълнително да развием други ценности, които би трябвало да дадем за пример в днешното общество, като устойчивото развитие, нуждата да се създаде една нова митология, сътрудничеството, безпристрастността, социалната справедливост и т.н. И накрая, ясно е, че аз не съм толкова наивен да смятам, че такава съществена промяна на модела на човечеството може да бъде извършена без промяна на парадигмата и най-вече без дълбоко преобразование на икономическите структури, в които човека, неговото благополучие и достойнство - а не печалбата му - са основна цел.

Накратко и в заключение, не трябва забравяме, че ако някога Масонството поставя човека като живо същество на пътя на освобождението от догмите и му дава подходящите инструменти да разбере себе си и света, разполагайки го между винкела и пергела, в момент като този, в който живеем днес, е крайно време да си възвърнем онова, което сме били и което сме отстоявали, за да направим така, че кубичният камък вече да не подкрепя несправедливи структури и да се противопоставя на материалното, което задушава човешкия живот, така че стремежа да се открие изгубеното слово да продължава да бъде едно предизвикателство, едно екзистенциално предизвикателство, изпълнено с оптимизъм и надежда.